

Asia: VN/15936/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi valtion yhteisten tieto- ja viestintätekniisten palvelujen järjestämisestä annetun lain ja valtion virkamieslain 7 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Yleisiä huomioita esityksestä

Tietosuoja-valtuutetun toimisto kiittää lausuntopyynnöstä ja mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi.

2. Yhteiset palvelut

- **Kommentit 2 §:n muuttamisesta**

-

3. Yhteisten palvelujen rekisterinpitäjät

- **Kommentit uuden 2 a §:n lisäämisestä**

Yleisen tietosuoja-asetuksen mukaan rekisterinpitäjällä tarkoitetaan sitä tahoa, joka yksin tai yhdessä määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot.

Toimialariippumattomista TORI-palveluista ja näiden käyttövelvoitteesta säädetyn lain ja asetuksen mukaisesti valtion tieto- ja viestintäpalvelukeskus Valtori on sekä valtion yhteisten tietotekniisten palvelujen kehittäjä että niiden tuottaja. Yhteys Valtorin ja valtion virastojen ja laitoksien välillä perustuu suoriin ja välillisiin sopimuksiin, joissa Valtori on lähtökohtaisesti esiintynyt henkilötietojen käsittelijän roolissa. Tämä on ajoittain aiheuttanut epäselvyyttä rekisterinpitäjien velvollisuuksien kohdentumisesta ja henkilötietojen käsittelytoimien lainmukaisuudesta palvelukeskuksen ja tämän asiakkaiden välillä.

Tietosuojavaltuutettu kannattaa epäselvän oikeustilan selventämistä lainsäädäntöä täsmentämällä ja toteaa yleisesti, että rekisterinpitäjän ja käsittelijän määrittelyminen lain tasolla voi lähtökohtaisesti olla tarpeen selkeyden vuoksi. Esitysluonnoksen mukainen yhteisrekisterinpitäjyys jättää kuitenkin tietosuojavaltuutetun näkemyksen mukaan osittain edelleen epäselväksi sen, miten virastojen ja Valtorin välinen roolijako käytännössä Valtorin asiakkaiden näkökulmasta toteutuisi: Valtori vaikuttaisi tosiasiallisesti jatkossakin yksin määrittelevän asiakkaidensa henkilötietojen käsittelyn tarkoituksia ja keinoja. Tietosuojavaltuutettu korostaa, että laillakaan ei voida säätää tosiasiallisista vastuusuhteista poikkeavasti rekisterinpitäjyydestä.

Esityksen 2 a §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa yhteisrekisterinpitäjyyden jakautumisesta 1 momentissa esitetään, että kukin palvelukeskuksen asiakas olisi rekisterinpitäjä sellaisten henkilötietojen osalta, joita se käsittelee Valtorin palveluissa lakisääteisten tehtäviensä hoitamisen yhteydessä. Valtori toimisi palvelujen tuottajana ja Valtorin ja asiakkaan välisistä henkilötietojen käsittelytavoista voitaisiin sopia tarkemmin käsittelysopimuksissa. Pykälän 2 momentissa säädetään Valtorin palvelujen teknisen toiminnan varmistamiseksi välttämättömien henkilötietojen yhteisrekisterinpitäjyydestä: Valtori vastaisi näiden henkilötietojen käsittelyn tietoturvallisuudesta sekä palvelutuotantoon liittyvistä sopimuksista ja muut yhteisrekisterinpitäjät kaikista muista rekisterinpitäjän velvoitteista.

Tietosuojavaltuutettu suhtautuu ehdotukseen varauksella. Valtorin ja tämän asiakkaiden välisten roolien epäselvyyden juurisyy on ollut se, että Valtori määrittelee ja tuottaa palvelut, joita asiakkaat on lähtökohtaisesti velvoitettu käyttämään ja se, että asiakkaan näkymä palveluissa tapahtuvaan henkilötietojen käsittelyyn on hyvin rajallinen. Tämä nimenomaan on johtanut epäselvyyksiin siitä, kuka tosiasiallisesti toimii rekisterinpitäjänä ja vastaa rekisterinpitäjän velvoitteista. Esitys täsmentää Valtorin roolia henkilötietojen käsittelytoimissa, mutta jättää epäselväksi, miten yhteisrekisterinpitäjiksi nimetyt asiakkaat käytännössä kykenisivät vastaamaan rekisterinpitäjän velvoitteistaan Valtorin päättäessä heidän käyttämiensä palvelujen sisällön ja laajuuden. Tietosuojavaltuutettu katsoo ettei esitys täytä henkilötietojen käsittelyn säätämiseltä odotettua täsmällisyyttä ja että esityksessä tulisi säätää valtion yhteisten palvelujen yhteydessä tapahtuvasta eri toimijoiden vastuiden ja velvollisuuksien jakautumisesta esitettyä tarkemmin ja täsmällisemmin kaikkien osapuolien osalta. Esitys ei ole nykyisellään yleisen tietosuojasetuksen mukainen, eikä yleinen tietosuojasetus sisällä kansallista liikkumavaraa säätää rekisterinpitäjän velvoitteista ja vastuusta yleisestä tietosuojasetuksesta poikkeavalla tavalla.

4. Yhteisten palvelujen käyttöönoton ja liittämisen hyväksyminen

- **Kommentit uuden 7 §:n lisäämisestä**

-

5. Valtion yhteisiä perustietotekniikka- ja tietojärjestelmäpalveluja tuottavan palvelukeskuksen toimitusjohtaja

- Kommentit uuden 8 §:n 2 momentin lisäämisestä

-

6. Valtion yhteisiä perustietotekniikka- ja tietojärjestelmäpalveluja tuottavan palvelukeskuksen henkilöstö

- Kommentit 9 §:n muuttamisesta

-

7. Valtion yhteisiä perustietotekniikka- ja tietojärjestelmäpalveluja tuottavan palvelukeskuksen asiakkaat

- Kommentit uuden 10 §:n 2 momentin lisäämisestä

-

8. Integraatiopalvelujen tuottaja ja sen tehtävät

- Kommentit uusien 13 § ja 14 §:n lisäämisestä

-

9. Varautuminen ja palvelutuotannon häiriötilanteet

- Kommentit uusien 15 §:n 3 ja 4 momentin lisäämisestä

-

10. Esityksen vaikutukset organisaatiosi toimintaan

-

11. Muut kommentit

-

Karppinen Lauri
Tietosuojavaltuutetun toimisto